

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมอันแสดงถึงความรุ่งเรืองในประวัติศาสตร์เป็นเอกลักษณ์ เป็นศักดิ์ศรี และเป็นศูนย์รวมแห่งความสามัคคีที่นำความเป็นปึกแผ่นมั่นคงมาสู่ชาติ กระแสวัฒนธรรมไทยได้สืบทอดต่อเนื่องกันมาอย่างไม่หยุดยั้งนับตั้งแต่ยุคสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมไทยจึงเป็นมรดกอันล้ำค่าจากบรรพบุรุษ เป็นสมบัติของชาติที่คนไทยทุกคนมีส่วนเป็นเจ้าของและมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาและสืบทอดเพื่อให้คงความเป็นชาติไทยอยู่ต่อไป ดังกระแสพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ว่า "การรักษาวัฒนธรรม คือการรักษาชาติ"

เพลงพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมทางภาษาอย่างหนึ่ง เป็นวิถีประจำที่แสดงออกมาโดยผ่านบทเพลง เพลงพื้นบ้านจึงเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่น ที่อาจจะมีส่วนเหมือนหรือแตกต่างกันไปตามสภาพของเชื้อชาติ ศาสนา และสภาพแวดล้อม เพลงพื้นบ้านไทยได้สะท้อนให้เห็นชีวิตชาวบ้านไทย ซึ่งมักจะเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ที่เคยดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายตามแบบสังคมดั้งเดิมคือสังคมเกษตร การศึกษาเพลงพื้นบ้านจึงคือการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น เพราะภาษาที่สะท้อนออกมาในรูปบทเพลงต่าง ๆ นั้น คือสิ่งที่บอกให้รู้ว่าชาวบ้านผู้เป็นเจ้าของบทเพลงนั้นเป็นอยู่อย่างไร ต้องการอะไร ขาดอะไร เพลงพื้นบ้านไทยจึงคือกระแสนิ่งของวัฒนธรรมไทยที่นับวันจะถูกกระแสวัฒนธรรมเมือง และกระแสวัฒนธรรมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) อันเป็นสายธารแห่งวิถีชีวิตมนุษย์ในสังคมอุตสาหกรรม และสังคมเทคโนโลยีขั้นสูงเข้าครอบงำ... เมื่อวันเวลาแห่งกาลนั้นใกล้เข้ามา เราจึงควรศึกษาเพื่อเก็บรักษาเพลงพื้นบ้านเหล่านี้ไว้ เพื่อให้คนรุ่นปัจจุบัน และคนรุ่นหลังได้รู้... ได้เห็นถึงความเป็นมาของปัจจุบัน อันเป็นร่องรอยจากอดีต และต่อไปก็จะเป็นอดีตที่อาจจะยังคงมีเค้าอยู่ หรือละลายผสมผสานไปกับกระแสแห่งโลกาภิวัตน์

ด้วยตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเพลงพื้นบ้าน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านในท้องถิ่นที่ผู้วิจัยเกี่ยวข้องอยู่คือ เพลงพื้นบ้านของตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ที่ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาของชาวบ้าน ตำบลวังลึกในอดีตไว้อย่างน่าสนใจ โดยหวังผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่เพลงพื้นบ้านแห่งนี้ให้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ✓

การที่ผู้วิจัยเลือกตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพลงพื้นบ้านครั้งนี้ ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ

1. ตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากที่ตั้งอำเภอ และไม่ไกลจากตัวจังหวัด ทั้งยังมีเส้นทางการคมนาคมและเครื่องมือสื่อสารติดต่อกับโลกภายนอกสะดวก แต่ราษฎรตำบลวังลึก ก็ยังคงดำเนินชีวิตแบบสังคมเกษตร มีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ที่สำคัญคือยังมีผู้อาวุโสที่สามารถร้องเพลงพื้นบ้านและรักษาจดจำเพลงพื้นบ้านที่เคยใช้มาในอดีตได้เป็นอย่างดี และมีจำนวนมาก วังลึกจึงเป็นแหล่งรวมของเพลงพื้นบ้าน
2. ตำบลวังลึกเป็นแหล่งที่มีวิทยากรที่จะให้ข้อมูลที่ต้องการศึกษามากเพียงพอ
3. ตำบลวังลึกเป็นแหล่งทั้งราษฎร วิทยากร และผู้นำชุมชนเข้าใจและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อรวบรวมเพลงพื้นบ้านจากตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัยไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อันเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์และเผยแพร่เพลงพื้นบ้าน
2. เพื่อจัดจำแนกหมวดหมู่ของเพลงพื้นบ้านจากตำบลวังลึกตามลักษณะการใช้
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะค่านิยมและความเชื่อที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลงพื้นบ้านจากตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

✓ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นการรวบรวมเพลงพื้นบ้านจากตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ก่อนจะสูญหายไปตามกระแสวัฒนธรรมใหม่ที่กำลังหลั่งไหลจากสังคมเมืองสู่ชนบท
2. เป็นการธำรงรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ และเป็นการช่วยสืบทอดเพลงพื้นบ้านไปยังคนรุ่นหลัง เพื่อสนองปณิธานวัฒนธรรมไทย
3. เป็นการเผยแพร่เพลงพื้นบ้านของตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
4. ทำให้ทราบถึงค่านิยมและความเชื่อที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านจากตำบลวังลึก
5. ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาคศึกษานิเทศ

✓ ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้จากการบันทึกปากคำของวิทยากรลงในแถบบันทึกเสียง จากนั้นถอดข้อความจากแถบบันทึกเสียงเป็นตัวอักษรตามสำเนียงไทยภาคกลาง โดยไม่มีการปรุงแต่ง
2. วิทยากรจะต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ตำบลวังลึกมาไม่ต่ำกว่า 15 ปี สามารถร้องเพลงพื้นบ้านของตำบลวังลึกได้ มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป และไม่จำกัดเพศ
3. เพลงพื้นบ้านที่รวบรวมได้จากตำบลวังลึกครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2537 ถึงเดือนสิงหาคม 2538 เท่านั้น

✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการรวบรวมเฉพาะเพลงพื้นบ้านในเขตตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

2. ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2537 ถึงเดือนสิงหาคม 2538

✓ นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เพลงพื้นบ้าน หรือเพลงชาวบ้าน หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นคิด ประดิษฐ์เนื้อร้อง ทำนอง และแบบแผนการร้องของตนขึ้นมา แล้วนิยมใช้ร้องกันในท้องถิ่นนั้น ๆ ในลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันไป เช่น ใช้ร้องกล่อมให้เด็กนอนหลับ ใช้ร้องเล่นในเทศกาลต่าง ๆ ใช้ร้องโต้ตอบชิงไหวชิงพริบกันหรือเกี่ยวพาราสีกันระหว่างชาย - หญิง เป็นต้น
2. คำนิยาม หมายถึง สิ่งที่ถูกกลุ่มคนในสังคมหนึ่ง ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ นำกระทำ นำยกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้องเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในสังคมนั้น ๆ
3. ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนับถือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน
4. วิทยากร หมายถึง ผู้สามารถร้องเพลงพื้นบ้านตำบลวังลึกได้ โดยต้องเป็นผู้มี ภูมิลำเนาอยู่ตำบลวังลึกมาไม่น้อยกว่า 15 ปี มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ไม่จำกัดเพศและการศึกษา
5. วิเคราะห์ หมายถึง การศึกษาแยกแยะหาคำนิยาม ความเชื่อ ที่ปรากฏในเนื้อหาของ เพลงพื้นบ้านจากตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

✓ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและจัดกระทำข้อมูล

1. ข้อมูล
 - 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ คือ เพลงพื้นบ้านที่ได้จากปากคำของวิทยากรที่มีคุณสมบัติตาม นิยามศัพท์เฉพาะ จำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน และข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นและตัววิทยากรที่ได้จาก การสัมภาษณ์บุคลากรในท้องถิ่นโดยตรง
 - 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ คือข้อมูลที่ใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับ

สภาพท้องถิ่น และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น ที่ว่าการอำเภอ ศรีสำโรง หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยนเรศวร หอสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์ จังหวัดสุโขทัย เป็นต้น

2. การจัดกระทำข้อมูล

2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพท้องถิ่นตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

2.3 สัมภาษณ์วิทยากรที่มีคุณสมบัติ เพื่อหาข้อมูลเพลงพื้นบ้าน

2.4 เก็บรวบรวมข้อมูลเพลงพื้นบ้านจากวิทยากร โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง และแถบบันทึกเสียง รวมทั้งใช้กล้องบันทึกภาพ บันทึกสภาพแวดล้อมและบรรยากาศระหว่างการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ

2.5 ถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านจากแถบบันทึกเสียงเป็นตัวอักษรจากถ้อยคำร้อง โดยใช้ภาษาไทยสำเนียงกลางเป็นมาตรฐาน ไม่เพี้ยนแปร่งตามสำเนียงการพูดของวิทยากรทั้งการใช้ถ้อยคำภาษา และสำนวนโวหาร

2.6 จัดจำแนกหมวดหมู่ของเพลงตามลักษณะการใช้เป็น 5 ประเภท คือ

2.6.1 เพลงกล่อมเด็ก

2.6.2 เพลงปฎิพากย์

2.6.3 เพลงประกอบการละเล่น

2.6.4 เพลงร่ำวง

2.6.5 เพลงเบ็ดเตล็ด

2.7 ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะค่านิยมและความเชื่อที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลง

2.8 สรุปปรัยผล และเสนอแนะข้อคิดเห็นที่ได้จากการศึกษาวิจัยเพลงพื้นบ้าน จากตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ✓

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เพลงพื้นบ้าน

สมามาลย์ เรื่องเดช (2518 : 236) ศึกษาค้นคว้าเพลงพื้นบ้านในหัวข้อเรื่อง "เพลงพื้นเมืองจากพมทวน" จากผลการศึกษาค้นคว้านี้สรุปได้ว่า เพลงเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของคนในสังคมชนบท เพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะเป็นเพลงเกี่ยวกับประเพณีอันเนื่องมาจากการกสิกรรม เนื้อหาของเพลงจะเกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ความเชื่อ ทัศนคติ และเหตุการณ์ประทับใจของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ และชาวบ้านนิยมที่จะใช้การเล่นเพลงเป็นการผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานประจำ

ปราณี วงษ์เทศ (2521 : 364) ศึกษาเพลงพื้นบ้านจากบ้านเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า เพลงต่าง ๆ ของบ้านเมืองเก่าจังหวัดสุโขทัยนั้น ส่วนใหญ่มีแหล่งกำเนิดมาจากลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง วิธีการศึกษาเพลงของชาวบ้านใช้วิธีจดจำและบอกเล่าถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพลงที่ศึกษาค้นคว้านี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เพลงพิธีกรรม หมายถึง เพลงที่ใช้สำหรับร้องเนื่องในพิธีกรรมใดพิธีกรรมหนึ่ง เช่น พิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เกิด แต่งงาน บวช และตาย
2. เพลงร้องเล่น หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านใช้ร้องเล่นสนุกสนานสำหรับงานเทศกาลหรือวาระพิเศษ เช่น ร้องเล่นในเทศกาลสงกรานต์ ร้องเล่นในงานบวชนาคน เป็นต้น
3. เพลงกล่อมลูก หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านใช้ร้องเพื่อต้องการกล่อมให้ลูกเกิดความปลอดภัย หรือเพื่อให้ลูกหลับ

เอนก นาวิกมูล (2521 : 382) ได้รวบรวมเพลงพื้นบ้านไว้ในหนังสือชื่อ "เพลงนอกศตวรรษ" กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเพลงพื้นบ้าน ลักษณะของเพลงพื้นบ้าน รวมทั้งเสนอภาพชีวิตของพ่อเพลง แม่เพลง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในบทสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้แบ่งเพลงที่เก็บรวบรวมออกเป็น 2 ประเภท โดยใช้เวลาเป็นตัวกำหนด คือ แบ่งเพลงที่เล่นตามเทศกาลและฤดูกาล กับเพลงที่เล่นโดยไม่จำกัดเวลา รวมทั้งสิ้น 22 เพลง มีเพลงบฎพาทย์ เพลงสำหรับเด็ก เพลงลำตัด และเพลงขอทาน

สุกัญญา สัจฉายา (2523 : 416) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านเรื่อง "เพลงปฎิพากย์ การศึกษาในเชิงวรรณคดีวิเคราะห์" เสนอผลการศึกษาค้นคว้าเป็นวิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า เพลงปฎิพากย์แบ่งตามลักษณะเนื้อหาเพลงได้ 2 ประเภท คือ เพลงปฎิพากย์สั้นและเพลงปฎิพากย์ยาว เพลงปฎิพากย์สั้น กำเนิดในระยะจากการรวบรวมหมู่เพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน และการรวบรวมหมู่เพื่อแสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลินในเทศกาลรื่นเริง เพลงในระยะแรกมีเนื้อหาในเชิงเกี่ยวพาราสีเข้าหาหยักกันอย่างง่าย ๆ ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ เพลงยังไม่มีการแบ่งแยกคนร้องและคนดูออกจากกัน ในระยะหลังมีการผูกโครงเรื่องให้ซับซ้อน มีการสมมุติบทบาทให้มีลักษณะเป็นการแสดง จึงเกิดเพลงปฎิพากย์ยาวขึ้นกลุ่มคนร้องเพลงและคนฟังจึงเริ่มแยกออกจากกัน

สมจิตร กัลยาศิริ (2524 : 268) ได้ศึกษาเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านในหัวข้อเรื่อง "ศึกษาและวิเคราะห์เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์" เสนอผลงานเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปผลการศึกษาได้ว่า เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดสุรินทร์ได้รับอิทธิพลมาจากเขมร นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นวัฒนธรรมด้านความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าทรง สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านและค่านิยม เพลงพื้นบ้านในสมัยโบราณเป็นสื่อในการชุมนุมพบปะพูดคุยทำความรู้จักกันในหมู่หนุ่มสาวก่อให้เกิดความรัก นำไปสู่การเลือกคู่ครอง ผู้วิเคราะห์ยังได้แสดงความคิดเห็นว่า เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้าน นอกจากจะมีความสำคัญดังกล่าวนี้อาจยังมีความสำคัญที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติในด้านอื่นด้วย

ผะอบ ไชยะกฤษณะ และคนอื่น ๆ (2527 : 227) ได้ศึกษาเพลงกล่อมเด็ก และเสนอโดยวิเคราะห์บทกล่อมเด็กและบทประกอบการเล่นของเด็กในภาคกลาง 16 จังหวัด ในด้านภาษาวรรณคดีและความสัมพันธ์กับสังคม อีกทั้งยังเปรียบเทียบเพลงดังกล่าวในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้ทราบเอกลักษณ์ของภาคกลางผลของการศึกษาพบว่า เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่ใช้ภาษาง่าย ๆ ฟังแล้วเข้าใจทันที ในด้านวรรณคดีพบว่า เพลงกล่อมเด็กบางบทเป็นหลักฐานอ้างอิงถึงวรรณคดีเก่า ๆ เช่น อิเหนา ไชยเชษฐ์ มโนราห์ เพลงกล่อมเด็ก ส่วนใหญ่ยังให้อารมณ์สะเทือนใจ อาจ

เป็นความสะท้อนใจในความรัก ความผูกพันระหว่าง พ่อ แม่ ลูก อารมณ์เด็กสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแง่ต่าง ๆ เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ศรัทธาความเชื่อ ความคิดเห็น และค่านิยมต่าง ๆ

จารุวรรณ ธรรมวัตร (ม.ป.ป. : 211) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านของภาคอีสานในหัวข้อเรื่อง "บทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสานในช่วงกึ่งศตวรรษ" เสนอผลการศึกษาค้นคว้าเป็นรายงานวิจัย เสนอต่อสมาคมสังคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย สรุปการศึกษาค้นคว้าได้ว่าหมอลำเป็นเพลงพื้นบ้านอีสาน ที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง และมีบทบาทต่อชุมชนอีสานมาทุกยุคทุกสมัย หมอลำมีบทบาทสำคัญ 2 ประการ คือ บทบาทด้านพิธีกรรมและบทบาทด้านมหรสพ บทบาทด้านพิธีกรรม คือ หมอลำผีฟ้า ซึ่งมีบทบาทโดยตรงในเรื่องการผ่อนคลายความตึงเครียดในสังคม การควบคุมพฤติกรรมสังคมให้เป็นไปตามบรรทัดฐาน สร้างเอกภาพในการอยู่ร่วมกันในกลุ่มชนที่นับถือผีฟ้าตัวเดียวกัน ส่งเสริมดนตรีพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านบางอย่าง และมีบทบาทในการลดช่องว่างระหว่างวิถีชีวิตแบบเก่าและแบบใหม่บางส่วน สำหรับบทบาทของหมอลำด้านมหรสพนั้นมีบทบาทโดยตรงในด้านให้ความบันเทิง ให้ความรู้ เผยแพร่ศาสนา และปกป้องรักษาบรรทัดฐานของสังคม สร้างเอกภาพทางการเมืองและความคิดเป็นเครื่องมือสื่อสารชาวบ้าน และบทบาทด้านมหรสพที่แฝงเร้น คือ บทบาทผ่อนคลายความเก็บกด และความคับข้องใจอันเกิดจากรอบสังคมและปัญหาในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า บทบาทของหมอลำแต่ละบทบาทจะเปลี่ยนแปลงไปตามความเปลี่ยนแปลงในสังคมอีสาน

2. ค่านิยม

ก่อ สวัสดิพานิช (2499 : 185) กล่าวไว้ในหนังสือ "เรื่องน่ารู้" เกี่ยวกับการศึกษาสรุปว่า "ค่านิยม" หมายถึง ความคิด พฤติกรรม และสิ่งที่คนในสังคมใดสังคมหนึ่งเห็นว่ามีคุณค่า จึงยอมรับมาปฏิบัติตามและหวงแหนไว้ระยะหนึ่ง ค่านิยมมักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และความคิดเห็นของคนในสังคม

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2513 : 456) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ "ลักษณะสังคมไทยและการพัฒนาชุมชน" ตอนหนึ่งว่า ค่านิยมของสังคม หมายถึง สิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะได้ปรารถนาจะเป็น หรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนถือว่าต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องและ

มีความสุขที่จะได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมของสังคมจึงเป็น "วิถีของการจัดรูปความประพฤติที่มีความหมายต่อบุคคล และเป็นแบบฉบับความคิดที่ยังฝังแน่น สำหรับยึดถือในการปฏิบัติตัวของคนในสังคม"

อานนท์ อาภาภิรมย์ (2514 : 202) ได้กล่าวถึงค่านิยมว่า ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสังคม สังคมจะไปทางทิศใดนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคม ค่านิยมจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ ค่านิยมส่วนบุคคล และค่านิยมของสังคม เฉพาะค่านิยมของคนไทยมีดังนี้ การทำบุญ ความสนุกสนาน ความหรูหรา การจัดงานพิธี ความสะดวกสบาย ตัวใครตัวมัน น้ำขึ้นให้รีบตัก ไทยมุง ไทศาสนาตร์ การพนัน เรื่องประเพณีนั้น มี 3 ประเภท คือ จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมและธรรมเนียมประเพณี พร้อมทั้งอธิบายประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีการเกิด ประเพณีวิวาห์ ประเพณีทำศพ ไว้อย่างละเอียด

พัทยา สายหู (2516 : 248) กล่าวถึงความหมายของ "ค่านิยม" ไว้ในเรื่องโลกสมมุติโดยให้คำอธิบายว่า ค่านิยมในทางสังคมวิทยา เขากำหนดให้ครอบคลุม...หมายถึงสิ่งที่นิยมยึดถือประจำจิตใจ ที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก...ตราบใจที่มนุษย์ต้องเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่มนุษย์จะต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด แม้แต่สิ่งที่ทำให้จนเคยชินเป็นนิสัย... จะนั้นเมื่อเกิดเป็นคนแล้วจะเลือกทำอะไร จะต้องอาศัยคุณค่าที่ตนยึดถือเป็นเครื่องกำหนดทั้งสิ้น

ไพฑูรย์ ช่างเรียน (2516 : 200) ได้เขียนอธิบายเกี่ยวกับคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับทางสังคมวิทยาในหลายเรื่องด้วยกัน เช่น คำว่า จารีตประเพณี (Moral) ความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) การสื่อสารมวลชน พุทธจริยธรรม บทบาท สถานภาพโครงสร้างทางสังคมและอื่น ๆ พร้อมกันนี้ได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องค่านิยมของสังคมไว้ว่า เป็นวิธีการจัดรูปพฤติกรรมของมนุษย์ (Human Behavior) ที่ฝังแน่นอยู่ในคน และเป็นสิ่งที่เรายึดถือปฏิบัติต่อ ๆ กันมา ซึ่งหลักการสังเกต ดังนี้

1. ดูจากสิ่งที่บุคคลเลือกในชีวิตประจำวันว่าทั่ว ๆ ไป เลือกทำอะไรและเลือกไปทางไหน
2. ดูทิศทางความสนใจ คือสนใจอะไรในทางไหน

3. ดูจากคำพูดที่แสดงออกโดยทั่ว ๆ ไป

4. ดูจากคำพูดที่ใช้ในการสนทนา

5. ดูจากการคิด การเขียน

ผู้เขียนได้กล่าวว่า วรรณคดีต่าง ๆ ช่วยส่องให้เราเห็นค่านิยมของสังคมในระยะนั้น

ได้มาก

3. ความเชื่อ

หม่อมพยอมยงค์ (2507 : 27) ได้กล่าวในเรื่องความเชื่อของคนไทยไว้ว่า ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคน ความเชื่อเป็นพื้นฐานทำให้เกิดการกระทำต่าง ๆ ทั้งในด้านร้าย ทำให้เกิดคำสอนขึ้น สำหรับเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติของคนไทย เป็นพื้นฐานแห่งการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และศาสนา นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความมั่นใจ เกิดพลัง เกิดฤทธิ์ทางใจ เกิดการสร้างสรรค์ ฯลฯ

ภิญโญ จิตต์ธรรม (2518 : 54 - 72) ได้กล่าวถึงความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ค่อย ๆ เรียนรู้ และทำความเข้าใจโลกมาเป็นเวลาหลายพันปี และเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับที่จะทำให้มนุษย์ได้รับผลดี ผลร้าย มนุษย์จึงเกิดความกลัว และเพื่อเป็นการเอาใจอำนาจลึกลับนั้น จึงเกิดพิธีกรรมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อบูชา เช่น บวงสรวงพระผู้เป็นเจ้า นอกจากนั้นยังได้แบ่งความเชื่อออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ความเชื่อที่เกิดจากความกลัว ความเชื่อส่วนใหญ่มักเกิดจากความกลัว ความเชื่อนี้ก่อให้เกิดประเพณีต่าง ๆ เช่น พิธีขอฝนเมื่อฝนไม่ตก

2. ความเชื่อที่เกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติและสังเกตรธรรมชาติ

3. ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้าน

4. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ความเชื่อประเภทนี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้เป็นที่พักทางใจ

5. ความเชื่อทางโหราศาสตร์

6. ความเชื่อที่เกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิมิตต์

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ยกมาประกอบข้างต้นนั้น ทำให้มองเห็นได้ชัดเจนว่าการศึกษาเพลงพื้นบ้านนั้นนอกจากจะศึกษาวิเคราะห์ถึงลักษณะอันบริสุทธิ์ของเพลง และศึกษา

รูปแบบต่าง ๆ ของเพลงพื้นบ้านแล้ว ยังสามารถศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงในด้านค่านิยม
 ความเชื่อ ตลอดจนวิเคราะห์ถึงภาษิต สำนวน คำพังเพยที่ปรากฏในเนื้อเพลงพื้นบ้านนั้น ๆ ได้
 อีกด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ค่านิยม และความเชื่อที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้าน คำบลวังลึก
 อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เพื่อยืนยันว่า เพลงพื้นบ้าน อันเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะนี้ เป็น
 สิ่งที่มีคุณค่าต่อสังคมเช่นเดียวกับวรรณคดีแห่งชาติ และวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทอื่น ๆ